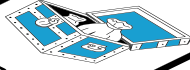

Hiilivuotomyytin murtaja

SUOMI

WINDFALL
PROFIT

FREE

ALLOCATION

CARBON
LEAKAGE

Kansallinen tietolehtinen

Maaliskuu 2016

Tiivistelmä

Tämän tiivistelmän on tarkoitus avata CE Delftin tekemän uuden tutkimuksen tuloksia¹, jotka osoittavat kuinka suomalaiset energiaintensiiviset yritykset ovat voineet tehdä voittoa eurooppalaisella ilmastopolitiikalla 481 miljoonan euron edestä, koska ne lasketaan riskialttiiksi hiilivuodolle. Hiilivuodolla tarkoitetaan hypoteettista tilannetta, jossa yritykset siirtävät tuotantonsa löyhemmän ilmastopolitiikan maihin vähentääkseen omia kustannuksiaan. Nykyisten EU:n päästökauppasääntöjen mukaan teolliset yritykset, joiden uskotaan olevan haavoittuvaisia hiilivuodolle, saavat ilmaisia päästöoikeuksia.

- **Päästöoikeuksien ilmaisjako on johtanut huomattaviin windfall-voittoihin.** Windfall-voittoja kertyy, kun teolliset yritykset ovat saaneet ylenmääräistä tukea pysyäkseen tietyllä päästötasolla. Suomalaiset energiaintensiiviset yritykset tekivät vuosien 2008–2014 aikana voittoa yhteensä 481 miljoonan euron edestä². Eniten voittoa tekivät Rautaruukki (nykyään SSAB, 140 miljoonaa euroa), Neste Oil (90 miljoonaa euroa) ja Outokumpu (44 miljoonaa euroa).
- **Eurooppalaiset veronmaksajat saavat näin ollen laskun kontolleen, sillä summat tarkoittavat käytännössä pienempää valtion budjettia sekä menetettyjä tuloja, joita olisi muutoin tullut päästöoikeuksien huutokauppaamisesta.** Ilmaisjaon seurauksena jää vähemmän varoja käytettäväksi vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi Euroopassa. Vuosina 2008–2014 Suomen hallitukset ovat jakaneet 235 ilmaista päästöoikeutta ja täten menettäneet vähintään 2,8 miljardin euron edestä huutokauppatuloja³.

Mitä ovat windfall-voitot?

Nykyisten EU:n päästökauppasääntöjen mukaan yrityksille, joita arvioiden mukaan voi uhata hiilivuotoriski, jaetaan ilmaisia päästöoikeuksia. Ilmaiset päästöoikeudet vastaavat tukiaista, koska valtiolta jää saamatta rahaa. Valtiot menettävät tuloja, joita ne olisivat saaneet huutokauppaamalla päästöoikeudet. Windfall-voittoja syntyy, kun teollisuusyhtiöille jaetaan ylimäärin ilmaisia päästöoikeuksia suhteessa niiden todellisiin päästöihin. Yritykset voivat myydä ylimääräiset päästöoikeudet markkinoilla, mistä syntyy voittoja.

Raskas teollisuus sai 480 miljoonaa euroa windfall-voittoja EU:n päästökauppajärjestelmästä

Jotkut yhtiöt ovat käyttäneet EU:n päästökauppajärjestelmää omien tulojensa kasvattamiseen ja hyödyntäneet teoreettista hiilivuodon riskiä argumenttina saadakseen päästötukia valtiolta. **Suomen raskas teollisuus on saanut 481 miljoonaa euroa windfall-voittoja EU:n päästökauppajärjestelmästä** vuosina 2008-2014 seuraavia keinoja käyttäen⁴.

- 1. Windfall-voitot ylimääräisistä päästöoikeuksista: 114 miljoonaa euroa.** Teollisuus on saanut enemmän päästöoikeuksia, kuin mitä se oikeasti tarvitsee. Ylijäämän myynnistä markkinoilla syntyy windfall-voittoja.
- 2. Windfall-voittoja päästöjen kompensoinnista: 7 miljoonaa euroa.** Päästöjen kompensointia varten ostettava kansainvälinen päästöoikeus on hinnaltaan paljon halvempi kuin EU:n päästökaupan päästöoikeus. Teollisuus on voinut ostaa kansainvälisiä päästöoikeuksia, joilla ne ovat saavuttaneet päästönvähennystavoitteensa. Näin ollen ylimääräiseksi käyneet ilmaiset päästöoikeudet on voitu myydä markkinoilla, mistä syntyy voittoa.
- 3. Windfall-voittoja siirtämällä kulut kuluttajien maksettavaksi: 360 miljoonaa euroa.** Teollisuus on saavuttanut suuret windfall-voitot maksattamalla ilmaiseksi saatujen päästöoikeuksien kustannuksia kuluttajilla.

Teollisuuden sektorit, jotka ovat hyötynet eniten EU:n päästökaupasta tähän mennessä, ovat rauta ja teräs, jalostamot ja sementtiteollisuus. Näistä sektoreista sementtiteollisuus on saanut suurimmat voitot myymällä ylimääräiset päästöoikeudet markkinoilla.

Sektori	Windfall-voitot ilmaisjaon ylijäämästä	Windfall-voitot kompensoinnista	Windfall-voitot min. kulujen siirtämisestä tuotteisiin	Windfall-voitot yhteensä
Rauta ja teräs	- 11 milj. €	5 milj. €	231 milj. €	224 milj. €
Jalostamot	- 16 milj. €	4 milj. €	106 milj. €	90 milj. €
Sementti	29 milj. €	0.7 milj. €	13 milj. €	44 milj. €

Ilmaisjaon ylijallokaatiosta johtuvat voitot

Vuosien 2008-2014 välillä suomalainen energiaintensiivinen teollisuus hyötyi 480 miljoonalla eurolla EU:n päästökauppajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

² Kaikki luvut ovat peräisin CE Delftin (2016) raportista:
"Laskelmat eri sektorien ja yritysten EU:n päästökaupan kautta

Rautaruukki (nyk. SSAB), Neste Oil, Outokumpu ja Finnsementti ovat suurimmat hyötyjät EU:n päästökaupasta. Rautaruukki esimerkiksi on kääriytynyt 140 miljoonan euron windfall-voitot EU:n päästökaupasta hyödyntämällä. Neste Oil on saanut windfall-voittoja 90 miljoonaa euroa, pääasiassa siirtämällä kulut kuluttajan maksettavaksi.

Yritys	Sektori	Windfall-voitot ilmaisjaon ylijäämästä	Windfall-voitot kompensoinnista	Windfall-voitot min. kulujen siirtämisestä tuotteisiin	Windfall-voitot yhteensä
Rautaruukki	Rauta ja teräs	- 40 milj. €	4 milj. €	176 milj. €	140 milj. €
Neste Oil	Jalostamot	- 16 milj. €	0 milj. €	106 milj. €	90 milj. €
Outokumpu	Rauta ja teräs	19 milj. €	0.2 milj. €	25 milj. €	44 milj. €
Finnsementti	Sementti	29 milj. €	0.7 milj. €	13 milj. €	44 milj. €

Väitteillä “hiilivuodosta” ei ole pohjaa

Viime vuosina useat teollisuuden edustajat metsäteollisuudesta kemianteollisuuteen ovat perusteettomasti väittäneet päästökaupan haittaavan niiden kilpailukykyä. Useat eurooppalaiset yhtiöt ovat tehneet jopa satojen miljoonien eurojen voittoja EU:n ilmastopolitiikan kustannuksella ja samalla väittäneet päästökaupan vahingoittaneen niiden kilpailukykyä.

Outokummun väite, 2015: “EU:n yksipuolinen ilmastopolitiikka murentaa eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä suhteessa muihin alueisiin ja aiheuttaa lisäkustannuksia mm. päästökaupan muodossa, ja suosii siten energiaintensiivisen teollisuuden siirtymistä Euroopan ulkopuolelle.”

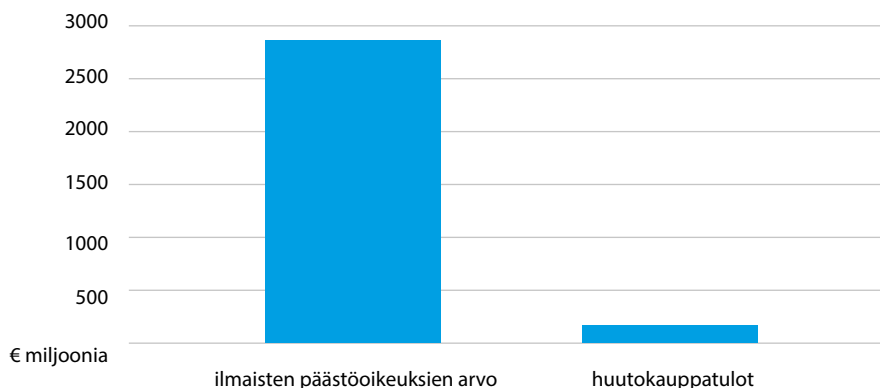
Fakta: Teräsyhtiö pystyi tekemään Suomessa 44 miljoonan euron ansaitsemattomat voitot vuosien 2008-2014 välillä, josta 19 miljoonaa oli peräisin ylimääräisten päästöoikeuksien myynnistä.

Ilmaisjako - vähemmän investointeja vähäpäästöiseen kehitykseen

Ilmaisjako vähentää niiden päästöoikeuksien määrää, jotka EU-maat voivat huutokaupata. Samalla valtioiden huutokaupasta saamat tulot, joita voitaisiin käyttää mm. ilmastomuutoksen torjumiseen, pienenevät. Ilmaisjako siis tarkoittaa vähemmän investointeja vähäpäästöisen eurooppalaisen talouden rakentamiseen.

Vuosien 2008 ja 2014 välillä 235 miljoonaa päästöoikeutta on annettu ilmaiseksi suomalaiselle teollisuudelle. Näiden päästöoikeuksien arvo on noin 2,8 miljardia euroa. **Suomen valtio menetti siis ilmaisjaon vuoksi päästökauppatuloja 2,8 miljardin edestä.**

Vuosina 2013 ja 2014 **Suomi keräsi huutokauppatuloja 131 miljoonan euron edestä.** Noin puolet päästökauppatuloista sijoitettiin ilmastotoimiin Euroopassa tai kolmansissa maissa⁵.

Ilmaisten päästöoikeuksien arvo vs. huutokauppatulot Suomessa vuosina 2008-2014 (luvut miljoonaa euroa)

Johtopäätökset

Nykyisiin hiilivuotosäntöihin, joiden varjolla teollisuus voi saada päästöoikeuksia ilmaiseksi, liittyy ainakin neljä ongelmaa:

1. Ilmaisjako on aiheuttanut merkittäviä voittoja yrityksille: **energiaintensiiviset yritykset Suomessa tienasivat noin 480 miljoonaa euroa** EU:n päästökaupasta vuosina 2008–2014.
2. **Kun eurooppalaiset hallitukset menettävät päästöoikeuksista saatavia huutokauppatuloja, veronmaksajat kärsivät haitat.** Vuosina 2008-2014 Suomen valtio menetti päästöoikeuksien huutokauppatuloja 2,8 miljardin euron edestä.
3. Jos sääntöjä ei muuteta, ilmaisjaon piirissä olevien **teollisuudenalojen päästöt tuskin vähenevät seuraavaan viiteentoista vuoteen.** Päästöoikeuksien ilmaisjaon vuoksi yrityksiltä puuttuvat kannustimet investoida energiatehokkuuteen tai päästöjä vähentäviin innovaatioihin.
4. **Pariisin ilmastosopimus tasoittaa pelikenttää vuodesta 2020 eteenpäin.** Kun yhä useammat maat ottavat käyttöön EU:n päästökaupan kaltaisia ohjauskeinoja, hiilivuotoriski häviää. Tähän mennessä tutkimuksissa ei ole löydetty todisteita hiilivuodosta.

Suosituksset

Parhaillaan on käynnissä EU:n päästökaupan neljännen kauden valmistelu vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, mikä mahdollistaa nykyisten hiilivuotosäntöjen korjaamisen. Aiemmiltä kausilta saatujen kokemusten avulla voidaan varmistaa, että veronmaksajien kustannuksella kerättävät windfall-voitot vältetään. Lisäksi voidaan huolehtia, että saastuttajien tukemisen sijaan eurooppalaiset hallitukset investoivat uusiin innovaatioihin, jotka tukevat kehitystä kohti vähäpäästöistä yhteiskuntaa.

Keskeiset suositukset

- **Luovutaan päästöoikeuksien ilmaisjaosta** ja nostetaan asteittain huutokaupattavien päästöoikeuksien osuus 57 prosentista 100 prosenttiin.
- Otetaan käyttöön asteittainen lähestymistapa hiilivuotoon niin, että **ilmaisia päästöoikeuksia kohdennetaan vain hyvin rajatulle joukolle, joka niitä eniten tarvitsee.** Ylimääräiset päästöoikeudet tulee peruuttaa tai huutokaupata, niin että tuloilla tuetaan innovaatioita.
- **Ilmaisten päästöoikeuksien määrää laitoksille tulee vähentää vuosittain**, niin että vähennys on linjassa EU:n yleisen päästövähennystahdin kanssa.
- **Suunnataan päästöoikeuksien huutokaupasta saatavia tuloja ilmastoystävällisiin investointeihin ja tuetaan edelläkävijöitä, jotka investoivat innovaatioihin ja läpimurtoteknologioihin.**

1. [CE Delft \(2016\)](#), "Calculation of additional profits of sectors and firms from the EU ETS"
2. Kaikki informaatio windfall-voitoista on peräisin CE Delftin raportista (2016). Laskelmat EU:n päästökaupan tuomista lisävoitoista löytyvät [täältä](#) (HYPERLINK). Laskelmat osoittavat kuinka paljon rahaa yritykset ja sektorit ovat teoriassa kysyneet tekemään päästökaupalla. Varsinaiset luvut voitoista voivat poiketa riippuen millaisia strategioita eri yritykset ovat käyttäneet.
3. Perustuen CE Delftin tarjoamaan informaation (2016), käyttäen keskimääräisiä vuosittaisia hiilitonnin hintoja.
4. [CE Delft \(2016\)](#), selvityksestä löytyvät laskelmat ylimääräisistä voitoista kokonaisuudessaan. Windfall-voitot (1) on laskettu koko teollisuudelle, kun taas kohdissa (2) ja (3) vain 15 päästöiltään suurinta sektoria on otettu mukaan. Lisäksi windfall-tulot päästöjen kompensoinnista (2) on laskettu vain vuoteen 2012 asti.
5. Tiedot ovat peräisin Euroopan komission "Climate action progress" -raporteista vuosilta [2014](#) ja [2015](#)

Lisätietoja: <http://carbonmarketwatch.org/myth-buster/>

 Suomen Luonnonsuojeluliitto

This project action has received funding from the European Commission through a LIFE grant. The content of this section reflects only the author's view. The Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

The artwork in the briefing art is not affiliated with, nor authorized, endorsed or licensed in any way, by Hasbro Corp, its affiliates or subsidiaries. It is a parody.

Contact information:

Femke de Jong, EU Climate Policy Director
Carbon Market Watch
femke.dejong@carbonmarketwatch.org

Hanna Aho, suojeleasiantuntija
Suomen Luonnonsuojeluliitto
hanna.aho@sl.fi